

Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
Parthenio factas, urnae cratera capacem
Et dignum sitiente Pholo, vel conjuge Fusci.
Adde et bascaudas et mille escaria, multum
CaeIati, biberet quo callidus emtor Olynthi.

Τὰ ἐνταῦθα ἀναφερόμενα ἐν μέσῳ κυπέλλων καὶ λοιπῶν Lances τί ἄλλο δύνανται νὰ ἦναι ἢ πινάκια καὶ τριβλία καὶ τί ἄλλο θέλει νὰ εἴπῃ ὁ Ἰουβενά-
λης ἢ ὅτι ὁ Κάτουλος ἔσπρην εἰς τὴν θάλασσαν ὅλα
τὰ ἀργυρὰ αὐτοῦ ἐπιτραπέζια σκεύη, ἐν οἷς εὐρί-
σκοντο καὶ πινάκια ἐπεξεργασμένα ὑπὸ τοῦ Παρθε-
νίου; Parthenius λέγει ὁ ἀρχαῖος Σχολιαστὴς Caelstoris
nomen. "Ὅταν ὅμως ὁ Γραγκαῖος ἐν ταῖς εἰς τὸ ὄνομα
τοῦτο παρατηρήσῃ αὐτοῦ προστίθῃσι: Sculptor de
quo Plinius, θὰ ἔγραψεν αὐτὸ τυχαίως, διότι ὁ Πλίνιος
δὲν ἀναφέρει καλλιτέχνην ὑπὸ τοιοῦτον ὄνομα.

«Μάλιστα, ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Βίγκελμαν, διεσώθῃ τὸ
ὄνομα τοῦ σκυτέως, ὡς ἀποκαλοῦμεν αὐτόν, ὅστις κα-
τεσκεύασεν ἐκ δέρματος τὴν ἀσπίδα τοῦ Αἰαντος».
Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν δύναται ἐπίσης νὰ ἡρῶσθαι ἐκεῖ-
θεν, ὅπου παραπέμπει τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ, ἥτοι
ἐκ τοῦ παρ' Ἡροδότῃ βίου τοῦ Ὀμήρου. Διότι, προ-
σάγονται ἐνταῦθα πράγματι οἱ στίχοι τῆς Ἰλιάδος,
ἐν οἷς ὁ ποιητὴς ἀποδίδει τὸ ὄνομα τοῦ Τυχίου εἰς
τὸν σκυτέα τοῦτον, ῥητῶς ὅμως ταῦτοχρόνως λέγε-
ται ὅτι οὗ τ' ὡς ἐκαλεῖτο ἰδίως σκυτεὺς γνωστὸς τοῦ
Ὀμήρου, εἰς ὃν διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ὀνόματος αὐ-
τοῦ ἠθέλησε νὰ σημάνῃ τὴν ψιλίαν καὶ εὐγνωμοσύ-
νην: Ἄ π έ δ ω κε δ έ χ ά ρ ι ν καὶ Τ υ χ ί ω
τ ῶ σ κ υ τ ε ῖ, ὃς έ δ έ ξ α τ ο αὐ τ ὸ ν έ ν τ ῶ
ν έ φ τ ε ῖ χ ε ι π ρ ο σ ε λ θ ό ν τ α π ρ ός τ ό
σ κ υ τ ε ῖ ο ν έ ν τ ο ῖς έ π ε σ ι κ α τ α ζ ε ύ -
ξ ας έ ν τ ῇ Ἰ λ ι ά δ ι το ι ά δ ε.

*Αἶας δ' ἐγγέθεν ἦλθε γέρων σάκος ἥτε πέργον,
Χάλκεον ἐπαθόειον· ὁ οἱ Τύχιος κάμει τεύχων
Σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, Ἰλῆ ἐνὶ οἰκίᾳ παῖων*

Τὸ ἐναντίον λοιπὸν παρατηρεῖται ἐκείνου, ὅπερ
θέλει νὰ διαθεδαίωσιν ἡμῖν ὁ κ. Βίγκελμαν· τὸ ὄνομα
τοῦ σκυτέως, ὅστις κατεσκεύασε τὴν ἀσπίδα τοῦ
Αἰαντος εἶχε τοιοῦτον λησμονηθῇ ἐπὶ τῆς ἐπο-
χῆς τοῦ Ὀμήρου, ὥστε ἐκέκτητο πλήρη ἐλευθερίαν
ὁ ποιητὴς νὰ παρεισαγάγῃ ἀντ' αὐτοῦ ξένον ὄλως
ὄνομα.

Καὶ διάφορα ἄλλα μικρὰ σφάλματα ἀποτελοῦσι
σφάλματα τῆς μνήμης ἢ ἀφορῶσιν εἰς πράγματα,
ἅπερ προσάγει ὡς διὰσκησεις ἐν παρόδῳ π. χ.

Ἡρακλῆς ἦτο καὶ οὐχὶ Βάκχος, ἐκεῖνος περὶ οὗ
ἐδεμνύνετο ὁ Παρράσιος ὅτι ἐνεφανίσθην αὐτῷ, ὡς ἦν
μορφήν ἐξωγράφῃς τοῦτον.²

Ὁ Ταυρίδης δὲν ἦτο ἐκ Ρόδου, ἀλλ' ἐκ Τράλλεων
τῆς Λυδίας.³

Ἡ Ἀντιγόνη δὲν εἶναι ἡ πρώτη τραγωδία τοῦ
Σοφοκλέους.⁴

Ἀπέχω ὅμως τοῦ νὰ συσσωρεύσω τοιαύτας μνη-
μνότητας. Δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ θεωρηθῇ τοῦτο
πόθος μομφῆς; ὁ γινώσκων ὅμως τὸν πρὸς τὸν κ.
Βίγκελμαν δεδασμὸν μου δὲν θὰ ἐθεώρει αὐτὸ ὡς
τοιοῦτον

ΟΛΓΑ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

Χρυσόδουλλον τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν.

Δημοσιεύσαντες ἐν τῷ Α' τόμῳ (σελ. 539—543
καὶ 602) τῆς ἐγκρίτου *Ἑβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως*
τοῦ *Νεολόγου* διατριβὴν ἡμῶν περὶ Μετεώρων τῶν ἐν
Θεσσαλίᾳ καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν μονῶν, δημοσι-
εῖομεν ὧδε καὶ Χρυσόδουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρο-
νίκου τοῦ Παλαιολόγου ὅπερ ἀντεγράψαμεν ἐκ τοῦ τοί-
χου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν
Καλαμπάκῃ, ἃτε ἐνέχον τοπογραφικὰς τινὰς πληροφο-
ρίας, ἀναφερομένας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαμπάκας

+ Ἐπειδὴ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος¹ καὶ οἱ κλη-
ρικοὶ τῆς ἀγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Σταγῶν ἀνέφερον, ὅτι
κέκτηνται δύο χρυσόδουλλα τοῦ αἰοδίου ἀγίου αὐ-
θέντου καὶ βασιλέως κυροῦ Νικηφόρου τοῦ Βοτανιάτου
καὶ ἕτερον χρυσόδουλλον τοῦ αἰοδίου βασιλέως Ἀλεξίου
τοῦ Κομνηνοῦ, δωρούμενα τῇ αὐτῇ ἐπισκοπῇ παροίκους
ἐνυποστάτους μετὰ τῆς γῆς αὐτῶν, ζευγάρια δεκαεννέα,
καὶ ἐπέκεινα τῆς γῆς τοσούτων ζευγαρίων ἑτέραν γῆν
μοδίων χιλίων, ἥτις εὐρίσκεται ἐν τῷ χωρίῳ λεγομένῳ
Κουβέλτζιον, εὐρίσκονται δ' ἐν αὐτῇ τῇ γῇ κατεχόμενα
παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου καὶ τῶν κληρικῶν τῆς
αὐτῆς ἐπισκοπῆς. Ὡσαύτως ἐνεφάνισαν τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ
ὁ αὐτὸς ἀρχιερεὺς μετὰ τῶν ἐκείσε κληρικῶν τῆς αὐτῆς
ἐπισκοπῆς προσταγματικῶν βασιλικῶν καὶ αὐθεντικῶν
ἡμῶν διάφορον ἐπικυρωτικῶν, ὁ τις φαίη εἶναι τῶν προ-
γεγραμμένων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων· ἐγγράφως τῇ
βασιλείᾳ μου ἐδήλου εἶναι τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον
Σταγῶν μετὰ τῶν αὐτοῦ κληρικῶν δεσπότης καὶ κα-
τόχους τῶν ἀναγεγραμμένων ἐνυποστάτων παροίκων μετὰ
τῆς γῆς αὐτῶν χωρούσης ζευγάρια δεκαεννέα καὶ ἐπέ-
κεινα τούτων, ὅσα ἐν τῷ πρακτικῷ γεγραμμένα τυγχά-
νουσιν· ἀκολουθῶς δὲ τούτοις ἐνεφανίσθησαν ὑπ' αὐτῶν
καὶ πρακτικὰ οὐκ ὀλίγα σιγγίλια περὶ τῶν προσόντων
τῇ ἀγιωτάτῃ ἐπισκοπῇ Σταγῶν ἐπικυρωτικὰ μετὰ χρυ-
σοδούλλων τῶν πρὸ ἡμῶν βασιλέων καὶ ἑτέρων ἀναγραφῶν
πάσης καὶ παντοίας δημοσιακῆς ζητήσεως τε καὶ δόσεως
καὶ ὀχλήσεως καὶ ἐπηρείας καὶ ζημίας ἀνωτέρας διατη-
ρεῖσθαι διαλαμβάνοντας πάντα τὰ ὑπὸ τὴν ἀγιωτάτην
ἐπισκοπὴν τοὺς κληρικοὺς δηλαδὴ, τοὺς ἐνοίκους, τὰ
χωρία, τὰ μοναστήρια καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτῆς
ὄντας ἱερωμένους Βλάχους τε καὶ Βουλγάρους καὶ Ἀρβα-
νίτας, ταῦτα δὲ πάντα τὰ γεγενημένα κατὰ τὴν περι-

1) Ἡροδότ. βίος Ὀμήρου σ. 756. Ἐκδ. Wessel.

2) Gesch. der Kunst. Th. II. S. 353. — Plinius. lib. XXVI. sect. 4. p. 729 I. 47.

3) Gesch. der Kunst. Th. I. S. 476. — Plinius lib. XXXV. sect. 36. — Athenaeus. lib. XII p. 543.

4) Gesch. der Kunst. Th. II. S. 328.

1) Περιεργον πῶς δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου.

ληψιν τῶν ἀναπεφωνημένων βασιλικῶν χρυσοβούλλων, καθό καὶ τὸ πρακτικὸν εἶδομεν καὶ ὑπέγνωμεν τοῦ Μανούση, τοῦ χρηματίσαντος τοῦ πράκτορος καὶ ἀναγραφῆως φέρον ἐπιβεβαίωσιν ὕψισθεν τοῦ πρωτοπατρικίου, σεβαστοῦ ὑπερτάτου Πράκτορος. Περιεῖχε δὲ τὸ τοιοῦτο πρακτικὸν διοικεῖσθαι τὴν ἐπισκοπὴν εἰς τὸ Παλαιό-καστρον¹ διακρατοῦσαν αὐτὸ καὶ περὶ τοὺς πρόποδας τούτου ἔχουσιν περιβόλαιον καὶ λόετρον σύνεγγυς τοῦ νηοῦ τοῦ ἁγίου Προδρόμου. ἔνθα καὶ ἡ βρύσις ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ αὐτοῦ Παλαιόκαστρου τὸ ἐμπόριον, ἐνῶ ἐδήλου τὸ αὐτὸ πρακτικόν, ὡς εἶχεν ἡ αὐτὴ ἁγιοτάτη ἐπισκοπὴ κληρικούς ἐνυποστάτους καὶ ἐνοίκους ἀνυποστάτους ἐξήκοντα πέντε καὶ μυλῶνας ὁλοκαίριους δύο καὶ μυλοθέσιον ἓν· ἔτι δὲ εὖρομεν ἐν τῷ αὐτῷ πρακτικῷ καὶ τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῇ μονῶν εἰς μετόχια ὄντα τῆς αὐτῆς ἁγιοτάτης ἐπισκοπῆς, ἡ τε μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ Ἀσπροπόταμον, ὡσαύτως εἰς μετόχια ταύτης, τούτων πάντων δεσπόζουσιν τὴν ἁγιοτάτην ἐπισκοπὴν Σταγῶν διώριστα ἐν ἐκείνῳ τῷ πρακτικῷ.

Εὖρομεν δὲ ἐν τῷ αὐτῷ πρακτικῷ καὶ τὴν περιοχὴν τῆς τοιαύτης Ἐπαρχίας ἀρχομένην ἐκ τοῦ χωρίου Τσερνιτσόβου² λεγομένου καὶ ἀναβαίνει εἰς τὴν ράχιν καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Ξηρόρρευμα πλησίον τῆς Ἐλταίνης³ καὶ ἀναβαίνει εἰς τόβουνον λεγόμενον Βλῦμπι,⁴ καὶ καταβαίνει τὰ διάρραχα ἀνέρχεται πλησίον τοῦ Λοέτρου καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ βουνὸν τῆς Βουνάσας⁵ καὶ καταβαίνει ἕως Ξηροποτάμου τοῦ λεγομένου Σουτίτζα καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ ἕως εἰς τὸ Χλαπὼν σύνορον καὶ ἀνέρχεται πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Μηλέαν,⁶ καὶ εἰς τὸν Ζυγόν⁷, καὶ Μποτζάραις⁷ καὶ καταντᾷ εἰς Γρεβενοσέλι,⁸ καὶ περὶ τὸν Ἀχελῶν ποταμὸν καὶ καταντᾷ εἰς τὸ χωρίον τὸ λεγόμενον Μουσίνια⁹, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ Μυρόκοβον¹⁰, καὶ εἰς τὰ Ἰωρνήσια¹¹ καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ βουνὸν καὶ καταβαίνει εἰς τὸ χωρίον τοῦ Κορμου¹², καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ χωρίον τὸ λεγόμενον Κοζιακόν¹³ καὶ καταβαίνει κατ' ἀνατολὴν εἰς χωρίον Ξυλικούς καὶ κατέρχεται ἕως βρύσεως τοῦ Μαυρονέρου καὶ ἀπέρχεται πρὸς Μεσημβρίαν μέχρι τοῦ λεγομένου Ἡμεροκλήματος, διαιρούσα τὰ δίκαια τοῦ χωρίου Μερτζίου¹⁴ καὶ σχίζουσα τὸν δρυμῶνα, ἀνέρχεται πρὸς ἄρκτον καὶ καταντᾷ μέχρι τῶν ἀμπέλων τοῦ χωρίου Τραμπουχονίστας¹⁵, ὅθεν καὶ ἤρξατο τὸ πρῶτον.

Οἱ δὲ προσκεκλημένοι ὅ τε θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σταγῶν καὶ οἱ κληρικοὶ αὐτοῦ ἤλθον τε καὶ παρεκάλεσαν ἵνα τύχωσιν ἐπὶ τούτοις τοῖς βασιλικαῖς χρυσοβούλλαις καὶ πρακτικοῖς τῶν παλαιῶν ἀναγραφῶν καὶ ἡμετέρου χρυσοβούλλου βεβαιωτικῷ πάντων τῶν προσόντων τῆς ἁγιοτάτης ἐπισκοπῆς, ἵνα μὴ ἀπὸ τῆς πολυετίας εἰς λήθην τὰ τοιαῦτα ἔλθωσιν. Ἡ δὲ Βασιλεῖα μου τὴν παράκλησιν καὶ αἰτησιν αὐτῶν εὐμενῶς προσδεξαμένη τὸν παρόντα χρυσοβούλλον ἐπιχορηγῇ καὶ ἐπιβραβεύει αὐτοῖς, δι' οὗ προστάσει καὶ διορίζεται ἵνα κατέχη αὐτὰ καὶ νέμῃται μέχρι τοῦ νῦν καθὼς ἔχει ἀνέκαθεν ἐξ ἀρχῆς εἰς ταῦτα δίκαιον, καὶ ἔχη ἄδειαν

ποιεῖν εἰς σύστασιν καὶ βελτίωσιν αὐτῶν, καθὼς ἔχει βουλήσεως καὶ δυνάμεως· ἐκδουλεύωσι δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι κληρικοὶ, καθὼς εἰσι τεταγμένοι εἰς τὴν τοιαύτην ἐπισκοπὴν, ἀποδώσωσι δὲ πρὸς αὐτὴν τὸ ἀνήκον τέλος, ὅσοι ἔχουσιν ὑποτελῆ κτήματα καὶ οὐδὲν ἄντιτείνοντες εἰς τοῦτο.

Ὅθεν τῇ ἰσχύϊ καὶ δυνάμει τῆς παρούσης χρυσοβούλλου τῆς Βασιλείας μου κατέχη μὲν καὶ νέμῃται τὰ εἰρημένα ἅπαντα, ὡς ἐκράτει καὶ ἐνέμετο, καθὼς καὶ ἀνωτέρω διελήπται· διατηρῆται δὲ ταῦτα ἀνώτερα καὶ ἀκαταζήτητα ἐπὶ πασῶν ἐπερχομένων δόσεων τε καὶ ζητήσεων, καὶ οὐδεὶς οὐ μήποτε τῶν ἀπάντων τολμήσῃ χεῖρα ἐπιβάλλειν ἐπ' αὐτοῖς πλεονεκτικὴν καὶ ἄδικον. Βούλεται γὰρ ἡ Βασιλεῖα μου ἀνενόηλητα καὶ ἀδιάσπαστα ἀπαντάσαι διατηρεῖσθαι ἀπὸ πασῶν τῶν ἐπερχομένων δημοσίων δόσεων τε καὶ ζητήσεων· ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπεβραβεύθη διακληθῆς τὴν ἁγιοτάτην ἐπισκοπὴν Σταγῶν ὁ παρὼν χρυσοβούλλος τῆς Βασιλείας μου ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα μάρτιον τῆς νῦν τρεχούσης τετάρτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἐξακισχιλίουστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου (+ 1336), ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεστημῆνατο κράτος

✠ Ἀνδρόνικος ἐν Χοιδῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Παλαιολόγος

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν, καλὸν νομίζομεν νᾶ παραθέσωμεν ὧδε τὰ ὀνόματα τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἐπισκόπων Σταγῶν:

- 1) Βησσαρίων Α'..... τῷ 1367
- 2) Παΐσιος ὁ Ἀσπροποταμίτης..... » 1515
- 3) Βησσαρίων Β' ὁ μετὰ ταῦτα Λαρίσης. » 1549
- 4) Νεόφυτος Α' ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Βησσαρίωνος. » 1567
- 5) Ἰωάσαφ, ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιγραφή Σταγῶν..... » 1573
- 6) Διορόσιος..... » 1602
- 7) Ἀσένιος..... » 1714
- 8) Γαβριήλ, ἡγούμενος τῆς Τσοῦκας τῶν Ἰωαννίνων..... » 1815
- 9) Ἀρθίμος, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων ἐξωσθεὶς... » 1820
- 10) Νεόφυτος Β' ὁ Μιτυληναῖος..... » 1821
- 11) Κόρυλλος, ὅστις μετὰ ταῦτα ἐγένετο μοναχὸς ἐν Ἀθῶ ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῷ » 1869
- 12) Θεόφιλος ὁ μετὰ ταῦτα Σισανίου... » 1870
- 13) Κλήμης..... » 1874
- 14) Μελέτιος, ὁ ἄρτι ἀποδιώσας συνοδικὸς ὢν ἐν Ἀθῆναις..... » 1890

Ὁ ὑπ' ἀριθ. 1 Βησσαρίων ὁ Α' ἀναφέρεται ἐν τῷ χρονικῷ τῆς μονῆς τοῦ Μετεώρου, τῷ ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ «*Εβδομαδιαία Ἐπιθεωρήσει τοῦ Νεολόγου*» (σ. 539--543) τοῦ Α' τόμου δημοσιευθέντι. Ὁ δὲ ὑπ' αὐξὼντα ἀριθ. 5 Ἰωάσαφ ἀναφέρεται ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἐπιγραφῇ Σταγῶν. Ἀγνοοῦμεν τοὺς ἐπισκοπικούς καταλόγους τοῦ Σ. μητροπολίτου Ἀρκαδίας κ. Ἀνθίμου Ἀλεξοῦδη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1) Παλαιόκαστρον ἔστιν ἡ νῦν θέσις τῆς Καλαμπάκας. Πιθανῶς τότε ἐσφίζοντο ἀρχαῖα ἐρείπια τοῦ Αἰγινίου, περὶ οὗ ἴδε ἐν τῷ Α'. τόμῳ, (ἐνθα ἀνωτέρω). Ἡ ἐπισκοπὴ πιθανῶς κατεῖχε τὴν ἀκρόπολιν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐν τῷ παρόντι Χρυσοβούλλῳ φράσις ἀδιακράτουσαν αὐτὸ καὶ περὶ τοὺς πρόποδας τούτου ἔχουσαν περιβόλιον καὶ λόετρον (= λουτρόν;). Ἡ ἐπισκοπὴ ἔκειτο ὅπου νῦν ὁ σφίζόμενος ναὸς ἐν Καλαμπάκᾳ καὶ τιμώμενος τότε μὲν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Προδρόμου, νῦν δὲ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἐγγὺς τοῦ ναοῦ κεῖται ἡ ἐν τῷ Χρυσοβούλλῳ ἡμῶν βρύσις, ἐν ᾗ ἐντετυγίσται ἐπιγραφὴ, ἐν ᾗ ἀναγράφεται, ὅτι ὁ δῆμος Αἰγινέων ψηφίζει τιμὰς εἰς τὸν αὐτοκράτορα Σεπτήμιον Σευτήρον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Καρακάλλαν. Ἡ ἐκκλησίᾳ εἶναι βυζαντινῆς τρισποστάτος βασιλικῆς μετ' ἀρχαίων κιόνων, ἐξ ὧν δύο πρασίνου χρώματος (verde antico) εἶναι πολυτιμώτατοι. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ὑπάρχει μαρμαρίνος ἄμβων παρεμπερὶς πρὸς τὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὸν περιγραφέντα ὑπὸ τοῦ Παύλου Σιλεντιαρίου. Δύο ἀλλήλας ἀντικρίζουσαι κλίμακες φέρουσιν ἐπ' αὐτοῦ καὶ 4 κίονες ὑποσαστάζουσι τὸν οὐρανόν, οὗ τινος τὸ ὄρατον λευκὸν μάρμαρον ἦτο ἀξίον βελτίονος ἐργασίας, κατὰ τὸν Us-sing (Thessal.). Ἐνεπίγραφοι δὲ τινες πλάκες ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ εἰσὶν ἐντετοιγισμέναι ὡς καὶ τινα ἀνάγλυφα.

- 2) Ἐφ' ὅσον γ' ἡμεῖς ἴσμεν τοιοῦτον χωρίον δὲν ὑπάρχει.
 - 3) Σκλάταινα νῦν. Πρὸς ΝΑ τῆς Καλαμπάκας κείμενον.
 - 4) Βλέμπι. — Τοιαύτη ὀνομασία δὲν σφίζεται νῦν.
 - 5) Βουνάσα. — Σφίζεται τοιαύτη ὀνομασία.
 - 6) Μηλέα. — Κωμόπολις πρὸς τὸ ΒΔ. τῆς Καλαμπάκας κειμένη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.
 - 7) Ζυγός. — Ὁ Πίνδος, οὕτω καὶ νῦν καλούμενος· αὐτόθι ὑπάρχει καὶ γὰρ τοῦ Ζυγοῦ.
 - 8) Μπουτζάρα. — Ἀγνωστος αὕτη ἡ θέσις.
 - 9) Γρεβενοσέλι. — Σφίζεται καὶ νῦν τὸ χωρίον τοῦτο.
 - 10) Μουσίνα. — Χωρίον μὴ σφίζομενον νῦν.
 - 11) Μυρόκοθον. — Ἀγνοῶ ἐὰν ὑπάρχῃ τοιοῦτο χωρίον.
 - 12) Κορνήσια. — Θέσις ἢ χωρίον; Τοιαύτη ὀνομασία νῦν δὲν σφίζεται.
 - 13) Κορμού. — Θέσις νῦν ἀγνωσμένη.
 - 14) Κόζιχακόν. — Νῦν Κόζιχακας, μία τῶν κορυφῶν τοῦ Πίνδου.
 - 15) Τραμπουχοῖστα. — Χωρίον μὴ σφίζομενον νῦν.
- Ἐπετύχονεν ἐσχάτως ἀγίασματάρων χειρογράφων χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1569, ἐν ᾧ πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀναγράφονται καὶ πολυτιμώταται ἱστορικαὶ εἰδήσεις, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀλμυροῦ καὶ τὴν καθόλου Θεσσαλίαν. Εἶναι γεγραμμένον μετ' ἀπαραμίλλου τέχνης καὶ ὀρθογραφίας καὶ δεδεμένον ξύλῳ καὶ δέρματι. Ἐξ αὐτοῦ κατ' ἐκλογὴν δημοσιεύσομεν τεμάχια ἐν τῇ τοῦ Ν. Ε. Ε., τὰ μᾶλλον περίεργα.

Ἐρ Ἀλμυρῷ 1894.

Ν. Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Ἡ χίλιστί παρὰστασις τῆς Mignon καὶ ὁ Α. Thomas.

Μεγίστην περιεπονήδατο τιμὴν ὁ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα θεοπέσιος ὕμνος τῷ Ἐλευθέρῳ Θεάτρῳ (Théâtre-libre), καταλαβὼν τῇ παρελθούσῃ ἑβδομαδίᾳ τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν ταῖς στήλαις ταύταις· καλλιτέχνημα τὸν θεὸν τοῦ Φωτὸς ἐξυμνοῦν, ὑπὸ τῶν ἐξόχων ἡρώων τῆς καλλιτεχνίας δημιουργηθέν, καλλιτεχνίας ὅλως ἀντικειμένης πρὸς τὴν τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ Ἐλευθέρου Θεάτρου κ. Antoine, ὅστις οὐ μόνον παρεγνώρισε τὸ καλόν, ἀλλὰ προῆλθεν εἰς τὸ μέσον μαχόμενος κατ' αὐτοῦ καὶ τὸ θέατρον ὑποβιάζων δι' ἀθετήσεως τῶν ἀρχῶν, ὡς οἱ μεγάλοι τῆς ἀρχαιότητος ἄνδρες ἔθεντο,

διεκέρυξε δὲ ἡ συμπαθὴς μουσα τοῦ Schiller καὶ ἡ ὑπέροχος νῦν δραματικὴ διάνοια τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ. Τὸ ἀσύστατον δόγμα τοῦ κ. Antoine, ὅτι τὸ θέατρον πρέλπει νὰ ᾗ ἀντιγραφὴ τῆς πραγματικότητος ἐν τε τῇ ὑποκρίσει καὶ τῷ δράματι, δικαίως κατεδίδακεν ἡ τοῦ κατ' ἐξοχὴν φιλοκάλου λαοῦ κριτικὴ, ἡ μὴ ὑπὸ στιγμιαίων ἐντυπώσεων παραδυσρομένη, ἀλλ' ἀποφαινομένη ἐπὶ τῇ βάσει ὀρισμένων ἀρχῶν, ὑπὸ τῶν ἐπιφανῶν μυστῶν τῆς τέχνης τοῦ καλοῦ καθιερωθεισῶν, προερχομένων δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ κριτικὴ κατεδίδακε τὸ ἔργον τοῦ αὐτοκληθέντος ἀναμορφωτοῦ τοῦ θεάτρου, ταύτη δὲ ἠκολούθησε τὸ κοινὸν τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης, ὅπερ τὴν ἀποστροφὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἐλευθέρου Θεάτρου φανερώς ἐξεδήλωσε διὰ τῆς ἀγανακτήσεως αὐτοῦ κατὰ βασάνου καὶ τραυματισμοῦ πραγματικοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τραυματισμοῦ δι' οὗ καὶ αἵμα ἀληθὲς ἔρρευσεν, ἡ δὲ ἀντιπροσωπεύουσα αὐτὸ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ κατεδίωξε τὸν δράστην, ὃν τὸ δικαστήριον κατεδίδακεν. Φαντάσθητε καλλιτεχνίαν ἐκδηλουμένην διὰ τραύματος ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ μὴ φρύξιντε. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὑποκρίσεως, τὰ περὶ τῶν ἔργων δὲ τῶν ἀναδιδασθέντων ἐπιτίης σκηνῆς οὐχὶ εὐνοϊκώτερα ἐγένοντο. Ἐπιδιώκων τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδραμβεισῶν ἀρχῶν διεκέρυξεν ὅτι ἀποδέχεται ἔργα νέων συγγραφέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ συντεταγμένων, ἔργα ἅπερ πάντα τὰ ἄλλα θέατρα ἀπερρίπτει. Καὶ ἰδοὺ ὁ σκοπὸς τοῦ θεάτρου ἀρδυνάνατρέπεται καὶ μεταβάλλεται τοῦτο εἰς ἀποφῶλιον τέρας, δῶμα, ἐν ᾧ ἀνευ συμπεράσματος, ἀνευ σκοποῦ ἐπὶ τῇ ἀρνήσει παντὸς κανόνος τῆς τέχνης, ἐκτυλίσσονται πράξεις τοῦ καθημερινοῦ παριδιοῦ βίου, περιδεδλημένοι τὸν τύπον τῆς ἀνθρωπικότητος. Ὁ ναὸς μεταβάλλεται εἰς καπηλεῖον. Τοῦτο τὸ κατόρθωμα τῆς σχολῆς τοῦ Antoine, τοῦ εἰς ἐλευθέραν Κέρκυραντὴν σκηνὴν κατὰστάσαντος. Ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἐποψὴν ὁμολογοῦμεν ὅτι εἶνε ἀναμορφωτῆς, ἀνεμόρρωσε πράγματι τὸ θέατρον ἵνα καταρρίψῃ αὐτό. Ἀλλ' ἡ κοινὴ συνειδησις ἐξηγέρθη, ἐπέβαλε τὸ ναυάγιον τῶν ἀρχῶν τοῦ Antoine οὐ μόνον ἐν Παρίσις ἀλλὰ καὶ ἐν Βερολίνῳ, Κοπεγχάγῃ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου ἐτόλμησαν νὰ προβάλῃσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν. Ὁ δὲ κ. Antoine, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐν Παρίσις πάντα τὰ θέατρα λειτουργοῦσι καὶ σπουδαίας ποιοῦνται εἰσπράξεις, τῆς ἐποχῆς τῶν καλλιστῶν οὔσης, σπεύδει εἰς περιοδείας ἀνὰ τὰς γαλλικὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Οὐδαμῶς μέλει ἡμῖν τίνων ἔνεκα λόγων κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Indépendance Roumaine ἀναγραφέντα τὸ Ἐλεύθερον Θεάτρον ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας ἐν Βουκουρεστίῳ· ὅπερ μέλει ἡμῖν ἐστὶν ὅτι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἐγένετο τοῦτο δεκτὸν μετὰ ψυχρότητος, ὀλιγίσται δὲ τῶν ἡμετέρων οἰκογενειῶν ἐτίμησαν αὐτό. Τὸ τοιοῦτο λίαν ἐπέρρωσε τὰς γενικὰς ιδέας περὶ τοῦ φιλοκάλου τῆς ἡμετέρας κοινωνίας καὶ τῶν αὐστηρῶν αὐτῆς ἀρχῶν, ἀφ' ὧν ὡς πατρογονικῶν καὶ πατρικῶν οὐδόλως ἀφίσταται.

Ἔθνος τὰ πρότυπα τοῦ θεάτρου ἔχον, ἔθνος τοὺς πατέρας τῆς δραματικῆς ποιήσεως, τοὺς Αἰσχύλους, Σοφοκλεῖς καὶ Εὐριπίδας ἀναπέμψαν, στρέφει τὰ νῶτα πρὸς τὴν ἡθοφθόρον τέχνην. Καὶ εἶνε δίκαιον.

Τίνας εἰσὶ τὰ ἔργα, ἅτινα ἐδίδαξεν ὁ θιάσος τοῦ κ. Antoine ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Μνηματακίων;